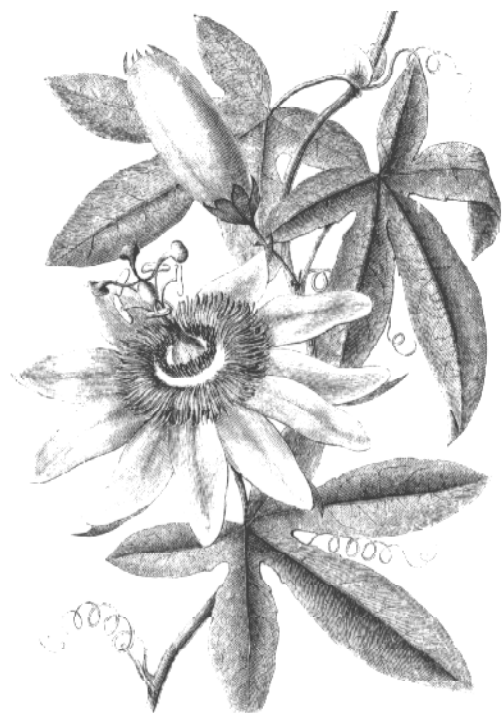

ELS CURSOS NATURALISTES DE LA INSTITUCIÓ

PROGRAMA 2002 - 2003

Presentació

El programa dels cursos naturalistes per a l'any acadèmic 2002-2003, que tot seguit es presenta, segueix la mateixa línia dels altres anys, que tan bona acceptació ha tingut fins ara, amb l'organització de cursos descriptius, metodològics i de gestió sobre temes relacionats amb el medi físic i natural. Dels estanys pirinencs a les zones humides il·licitanes, dels sòls alacantins al fons marí de la Costa Brava, dels bolets pirinencs als peixos dels rius catalans, són algunes de les propostes d'enguany, diverses i atractives, que permetran aproximar-nos al coneixement de la diversitat d'ambients i d'organismes del nostre entorn. Es tracta de cursos molt pràctics dirigits especialment a naturalistes professionals i afeccionats. El programa proposa des de cursos introductoris i generals fins a més especialitzats o específics. Els cursos combinen les sessions teòriques amb la pràctica de camp i de laboratori, i es desenvolupen en indrets arreu del país, segons les necessitats de la temàtica i el treball de camp.

Informació i inscripció

Per formalitzar la inscripció, cal haver-s'hi pre-inscrit, com a mínim, quinze dies abans de l'inici del curs, ja sigui per telèfon o bé personalment, a l'entitat indicada per a cada curs.

Una vegada feta la preinscripció, cal fer l'ingrés de la matrícula al compte corrent 2100-0963-0200036009 de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, **a nom de la Institució Catalana d'Història Natural, on ha de constar el nom de l'alumne i el títol del curs.** En el termini màxim de tres dies a comptar des de la preinscripció, s'ha de fer arribar el resguard de l'ingrés de la matrícula a l'entitat on es fa el curs, i s'ha de dirigir a la persona responsable de les inscripcions, ja sigui per fax, per correu o bé personalment. Altrament, quedarà anul·lada la preinscripció.

En el cas que una persona ja inscrita vulgui anul·lar la inscripció, només li serà retornat el 80 % de l'import, sempre que ho sol·liciti amb una antelació mínima de quinze dies respecte a l'inici del curs.

El nombre de places és limitat i depèn de cada curs. La inscripció es farà per rigorós ordre d'inscripcions, d'acord amb la data del resguard d'ingrés. Hi haurà una llista d'espera per a cada curs.

Organització i matrícula

La ICHN organitza aquest programa de cursos conjuntament amb diferents entitats.

Els **cursos 1 i 6** estan coorganitzats amb la regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament de Lleida. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants del Segrià és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

Curs 2. La matrícula per als socis de la ICHN és de 48,08 € (8.000 ptes.) i per als que no en són és de 72,12 € (12.000 ptes.).

Curs 3. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants dels municipis de l'àmbit de la serra de Creventent és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

El **curs 4** està coorganitzat amb l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó i el Casal Jaume I d'Elx. La matrícula per als socis d'ambdues entitats i per als socis de la ICHN és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

El **curs 5** està coorganitzat amb el Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis, Museu Industrial del Ter. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants d'Osona és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

El **curs 7** està coorganitzat amb l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants dels municipis de l'Aiguabarreig és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

El **curs 8** està coorganitzat amb el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants dels municipis de l'àmbit del Parc és de 72,12 € (12.000 ptes.) i per als que no en són socis és de 108,18 € (18.000 ptes.).

El **curs 9** està coorganitzat amb el Parc Natural de Cap de Creus. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants dels municipis de l'àmbit del Parc és de 60,10 € (10.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 78,13 € (13.000 ptes.).

És molt recomanable tenir alguna titulació d'immersió de qualsevol nivell que sigui o nocions de capbussament a pulmó. De tota manera, també està prevista una activitat de camp per a aquelles persones que siguin debutants en el món del submarinisme.

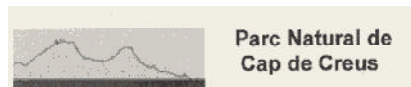
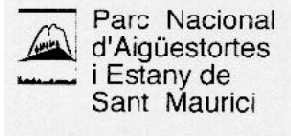
Els submarinistes amb titulació han de portar: vestit de neoprè, ulleres, tub, regulador amb manòmetre, armilla hidrostàtica, aletes, ganivet, profundímetre, taules de descompressió, ordinador (opcional) i cinturó de ploms. Títol d'immersió i assegurança al dia.

Els que no siguin submarinistes han de portar: tub, ulleres i aletes. Si és possible, convé que es porti un vestit de neoprè amb el cinturó de ploms.

Hi ha la possibilitat que els participants reservin i lloguin el material al club d'immersió, el preu del qual no està inclòs en el preu de la matrícula.

El **curs 10** està coorganitzat amb el Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants

Hi col·laboren:

Organitza:

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Telèfon 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.es
A/l: <http://www.iec.es/ichn>

dels municipis de l'àmbit del Parc és de 48,08 € (8.000 ptes.), i per als que no en són socis és de 72,12 € (12.000 ptes.).

La matrícula dels cursos dona dret a assistir a les sessions del curs impartides pel profes-sorat, a la documentació, a l'allotjament i a l'esmorzar del diumenge. El transport i la resta d'àpats no hi són inclosos, però es poden reservar en el moment de fer la inscripció i pagar-los al principi del curs, o bé cadascú pot portar-se el menjar.

Pel que fa al transport, ens convé saber si teniu places lliures al cotxe, si us en cal trobar o si veniu amb transport públic, per tal de poder planificar els desplaçaments durant el curs. Cal dur llençols o sac de dormir i roba adequada i de colors discrets per a les sortides de camp.

Calendari dels cursos

Octubre de 2002

4, 5 i 6 - Biologia dels bolets en ambients pirinencs

Desembre de 2002

14 i 15 - Els dinosaures a Catalunya: paleontologia i geologia

Febrer de 2003

21, 22 i 23 - Els sòls de la serra de Crevillent: estudi de camp

Març de 2003

7, 8 i 9 - Introducció al coneixement de les zones humides

Abril de 2003

5 i 6 - Els peixos dels rius mediterranis, sistemes d'estudi i propostes per a la gestió sostenible

Maig de 2003

17 i 18 - Flora i vegetació dels Prepirineus centrals catalans

Juny de 2003

14 i 15 - Introducció a la biologia dels amfibis i rèptils mediterranis. Determinació de les principals espècies

27, 28 i 29 - Flora i vegetació del Pirineu oriental

Juliol de 2003

5 i 6 - Biologia de les fanerògames marines

12 i 13 - Els estanys dels Pirineus: indicadors dels canvis ambientals globals

Biologia dels bolets en ambients pirinencs

Dates
4, 5 i 6 d'octubre de 2002

Professorat
José Manuel Pérez Redondo i F. Javier Martínez Sopena, biòlegs, Secció de Micologia de la Fundació Pública de la Diputació de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs

Programa

Divendres
19.30 - 21 h. Introducció teòrica. Característiques generals dels fongs útils per determinar-los. Mostra bibliogràfica

Dissabte
9 - 16 h. Sortida de camp a la Vall d'Aran (l'Artiga de Lin i el Güell del Jueu) i dinar de picnic
17 - 20 h. Sessió de laboratori: identificació de les mostres recollides

Diumenge
9 - 13 h. Sortida de camp a la zona de la boca sud del túnel de Viella (Vall d'Aran)
13 - 15 h. Dinar (restaurant)
15 - 17.30 h. Sessió de laboratori i identificació de les mostres recollides
17.30 h. Conclusions i cloenda del curs

Cal que porteu
Roba de muntanya i material per a la recollida de mostres (cistells)

Lloc de trobada
Ajuntament del Pont de Suert

Informació i preinscripció
Centre d'Interpretació de la Mitjana.
Carrer de Ramon Argilés, 35. 25005 Lleida.
Demaneu per Elisenda Pardell. Tel.: 973 230 738;
fax: 973 225 318. A/e: cea@paeria.es

Els dinosaures a Catalunya: paleontologia i geologia

Dates
14 i 15 de desembre de 2002

Professorat
Àngel Galobart, Museu de Paleontologia M. Crusafont
Oriol Oms, Departament de Geologia, UAB

Programa

Dissabte
10 - 14 h. Introducció a la geologia dels Pirineus i estratigrafia de la zona. Visita als jaciments de Fumanya: aspectes paleontològics, paleoecologia i icnites (petjades). Preservació dels jaciments paleontològics. Sortida cap a Coll de Nargó i dinar.
16 - 18 h. Les niuades de dinosaures.
18 - 20.30 h. Sessió teòrica. La paleontologia dels dinosaures al Cretaci superior. Metodologia d'excavacions de dinosaures, restauració i reconstrucció dels dinosaures trobats als jaciments dels Països Catalans.

Diumenge
9 - 12 h. Sortida a Suterranya i Basturs: situació geològica i troballes de dinosaure.
12 - 14 h. Visita al Museu d'Isona i la conca Dellà.
16 - 18.30 h. Visita al barranc de la Posa. Registre paleontològic i estratigràfic. Conclusions.

Cal que porteu
Roba i calçat adequats per caminar amb fred i pluja

Lloc de trobada
Plaça de l'església de Guardiola de Berguedà, a les 9.30 h

Informació i preinscripció
Secretaria de la ICHN. Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h.
Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582;
fax: 932 701 180. A/e: ichn@iec.es

Els sòls de la serra de Crevillent: estudi de camp

Dates

21, 22 i 23 de febrer de 2003

Professorat

Marta Goberna, Centre d'Investigacions
sobre Desertificació de València

Programa

Divendres

19 - 21 h. Presentació i lliurament dels dossiers

Dissabte

8.30 - 13.30 h. Descripció general de la serra de Crevillent: localització morfoestructural i geològica, descripció climàtica, geomorfològica, litològica i edàfica; reconeixement de camp de les grans unitats ambientals de la serra.

16 - 19 h. Estudi de la variabilitat edàfica al llarg d'un transecte nord-sud (vessant nord): delimitació d'unitats fisiogràfiques del transecte; descripció dels perfils de sòls a cada unitat; revisió dels constituents i les propietats dels sòls; comprensió dels factors i els processos formadors.

Diumenge

8.30 - 13.30 h. Estudi de la variabilitat edàfica al llarg d'un transecte nord-sud (vessant sud)
15.30 - 17 h. Avaluació de sòls. Orientacions d'ús: paràmetres indicadors per a l'avaluació de sòls mediterranis; exercici d'avaluació de les unitats ambientals descrites al camp.

Cal que porteu

Roba i calçat adequats per caminar

Lloc de trobada

Us concretaran el lloc quan feu la preinscripció

Informació i preinscripció

Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva, UV. Ap. de correus 22085. 46071 València. De 9 a 20 h. Demaneu per Jordi Domingo. Tel.: 963 983 640; 630 638 616. A/e: jordi.domingo@uv.es

Introducció al coneixement de les zones humides

Dates

7, 8 i 9 de març de 2003

Professorat

Vicent Sansano, biòleg

Programa

Divendres

17 h. Lliurament de la documentació
18 h. Conferència-col·loqui: *Característiques ambientals de les zones humides. Les marjals arreu del món i al Baix Vinalopó.*
19.30 h. Conferència-col·loqui: *Les aus de les zones humides*

Dissabte

8.30 h. Visita guiada al Parc Natural del Fondo
14 h. Dinar
16 h. Conferència-col·loqui: *Problemàtica de la conservació de les zones humides*
17.30 h. Conferència-col·loqui: *Estat actual de les zones humides al Baix Vinalopó, nivells de protecció i actuacions previstes a curt termini*
19 h. Descans
19.30 h. Treball en grup sobre *Impactes i propostes de correcció. La participació ciutadana*

Diumenge

8.30 h. Visita guiada al clot de Galvany i les salines de Santa Pola
13 h. Conclusions i acte de cloenda

Cal que porteu

Roba i calçat adequats per anar pel camp i prismàtics

Lloc de trobada

Casal Jaume I d'Elx

Informació i preinscripció

Casal Jaume I. Carrer de Sant Jordi, 2. 03203 Elx. De dilluns a divendres, de 19.30 a 21.30 h. Demaneu per Agustí Agulló. Tel.: 966 222 488

Els peixos dels rius mediterranis, sistemes d'estudi i propostes per a la gestió sostenible

Dates

5 i 6 d'abril de 2003

Professorat

Frederic Casals, Escola Tècnica Superior
d'Enginyeria Agrària, UdL

Programa

Dissabte

9 - 14 h. Peixos d'aigua dolça: espècies autòctones i introduïdes; els peixos com a bioindicadors. La seva utilització d'acord amb la Directiva marc sobre l'aigua; pràctica d'observació de les espècies de peixos de riu al Laboratori del Riu del Centre
14 - 16 h. Dinar

16 - 19 h. Mètodes d'estudi de les poblacions piscícoles: tècniques de mostreig; fonaments de la pesca elèctrica; estudi dels paràmetres biològics, determinació de l'edat i del creixement, la densitat, la reproducció i el reclutament; la millora imprescindible dels hàbitats: cabals de manteniment, escales piscícoles o rius artificials i tècniques de renaturalització fluvial; propostes de gestió sostenible de la pesca fluvial

Diumenge

9 - 14 h. Aplicació de mètodes diversos d'avaluació de l'hàbitat fluvial i els impactes; captura de peixos mitjançant la pesca elèctrica i valoracions *in situ*
14 h. Dinar i comiat

Cal que porteu

Roba de recanvi, impermeable i botes de pescador

Lloc de trobada

Museu Industrial del Ter (C. Vora Ter, s/n, Manlleu)

Informació i preinscripció

Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis. Carrer d'Enric Delaris, 7. 08560 Manlleu. De dilluns a divendres, de 8 a 15 h, i els dimarts, també, de 16.30 a 19.30 h. Demaneu per Ester Solà. Tel.: 938 515 022 / 938 513 711; fax: 938 515 025. A/e: ordeixrm@manlleu.diba.es

Flora i vegetació dels Prepirineus centrals catalans

Dates

17 i 18 de maig de 2003

Professorat

Josep Antoni Conesa, Departament
d'Hortofruticultura, Botànica i Jardineria, UdL

Programa

Dissabte

8 h. Presentació i lliurament de material.
9 h. Inici de l'itinerari sud-nord des de la Depressió Central fins a les serres interiors prepirinenques per visitar les principals formacions vegetals: les brolles gipsícoles de la Serra Llarga, els carrascars i la garriga de Castelló de Farfanya, el bosc de ribera de Sant Llorenç de Montgai, les brolles calcícoles de la serra de Sant Jordi, els arbocers del Montsec de Rúbies, les rouredes de fulla petita a Figuerola de Meià. Dinar de camp.

20.30 h. Sopar i projecció de diapositives

Diumenge

9 h. Continuació de l'itinerari: la vegetació arvens i rupícola al Montsec de Meià amb les rouredes de roure martinenc amb pi roig, la fageda de Serra Mitjana, la vegetació higròfila de muntanya mitjana als Estanys de Basturs i les rouredes de martinenc i pinedes de pi roig a Senterada.

17 h. Cloenda

Cal que porteu

Roba de muntanya mitjana

Lloc de trobada

Centre d'Interpretació de la Mitjana de Lleida

Informació i preinscripció

Centre d'Interpretació de la Mitjana. Carrer de Ramon Argilés, 35. 25005 Lleida. Demaneu per Elisenda Pardell. Tel.: 973 230 738; fax: 973 225 318. A/e: cea@paeria.es

Introducció a la biologia dels amfibis i rèptils mediterranis. Determinació de les principals espècies

Dates

14 i 15 de juny de 2003

Professorat

Ferran Aguilar, Societat Catalana d'Herpetologia

Programa

Dissabte

9.30 h. Presentació i classe teòrica d'introducció a l'herpetologia als Països Catalans, resum històric.

10 h. Repàs de les espècies presents al NE ibèric

- Amfibis. Generalitats, morfologia i evolució
- Amfibis anurs i urodels: biologia i classificació
- Rèptils. Generalitats, morfologia i evolució
- Rèptils, sauris, ofidis i quelonis: biologia i classificació

13.30 h. Dinar

16 h. Projectió de diapositives de les principals espècies d'hèrptils

17 h. Sortida pràctica per determinar rèptils

21 h. Sopar

22 h. Sortida pràctica per determinar amfibis

Diumenge

8.30 - 9.30 h. Repàs general i dubtes dels continguts anteriors. Causes de l'extinció i regressió dels hèrptils. Legislació

9.30 - 13.30 h. Visita guiada per indrets de l'Aiguabarreig d'interès herpetològic.

Cal que porteu

Guies, botes d'aigua, llanterna, roba de camp

Lloc de trobada

Plaça de l'Ajuntament de Mequinensa, a les 9 h.

Informació i preinscripció

Aula de Natura de l'Aiguabarreig. 50170 Mequinensa. De dilluns a divendres, de 9 a 13 h. Demaneu per Guillem Chacón. Tel. i fax: 974 464 435. A/e: aiguabarreig@partal.com

Flora i vegetació del Pirineu oriental

Dates

27, 28 i 29 de juny de 2003

Professorat

Xavier Oliver, botànic, Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa

Programa

Divendres

11 h. Recepció i introducció

12 - 14 h. Sortida a l'Alt Empordà i l'Alta Garrotxa: alzinars, suredes i altres comunitats mediterrànies

16 - 20 h. Sortida a la zona volcànica de la Garrotxa: boscos caducifolis i altres comunitats eurosiberianes

Dissabte

8.45 h. Recepció i introducció

9 - 14 h. Sortida a la vall del Ter: rouredes, fagedes i altres comunitats submediterrànies i eurosiberianes

16 - 20 h. Sortida a la vall de Ribes: boscos de coníferes i altres comunitats subalpines

Diumenge

8 - 19 h. Sortida a l'alta muntanya de la vall de Ribes: comunitats subalpines i alpines

Cal que porteu

Roba i calçat d'alta muntanya, impermeable, prismàtics

Lloc de trobada

Plaça Major de Massanet de Cabrenys, a les 11 h.

Informació i preinscripció

Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Av. de Santa Coloma, s/n. 17800 Olot. De dilluns a divendres, de 10 a 13 h. Demaneu per Muntsa Navarro. Tel.: 972 264 666; fax: 972 265 567. A/e: wnavarp@correu.gencat.es

Biologia de les fanerògames marines

Dates

5 i 6 de juliol de 2003

Professorat

Pere Renom, Departament d'Ecologia, UB, i coordinador de la Xarxa de Vigilància dels Alguers

Programa

Dissabte

10.30 h. Presentació del curs

11 - 12.30 h. Introducció a la biologia de les fanerògames marines. La *Posidonia oceanica*

12.30 - 14 h. Plantejament de les pràctiques al mar

14 - 15 h. Dinar

15 - 19 h. Pràctiques al mar. Estimes de densitat i cobertura de posidònia a diferents fondàries. Estimes de densitats i determinació de mides de garotes a diferents fondàries

19.30 - 21 h. Processament de les dades al laboratori. Discussió dels resultats

Diumenge

9.30 - 10.30 h. Teoria de les pràctiques al mar

11 - 14 h. Pràctiques al mar. Avaluació qualitativa de l'estat de la praderia. Recol·lecció de plantes per determinar la producció primària

14 - 15 h. Dinar

15 - 18.30 h. Determinació de la producció primària mitjançant la tècnica de lepidocronologia. Discussió dels resultats i contrastació amb altres tècniques d'estudi. Cloenda

Cal que porteu

Vegeu l'apartat d'organització i matrícula

Lloc de trobada

A l'estació d'autobusos situada a l'entrada de Cadaqués, a les 10 h.

Informació i preinscripció

Parc Natural de Cap de Creus. Palau de l'Abat. 17489 El Port de la Selva. De dilluns a divendres, de 10 a 14 h i de 16 a 19 h. Demaneu per Gemma Ribas. Tel. i fax: 972 193 191

Els estanys dels Pirineus: indicadors dels canvis ambientals globals

Dates

12 i 13 de juliol de 2003

Professorat

Lluís Camarero, biòleg, Facultat de Biologia, UB

Programa

Dissabte

11 - 14 h

- Com funciona un estany d'alta muntanya. L'entorn físic, elements químics, organismes: la xarxa tròfica; els cicles estacionals
- Com són els estanys: limnologia regional dels Pirineus; inventari dels estanys; tipologies física, química i biològica

16 - 18 h

- Els estanys de muntanya com a sensors del canvi global
L'estany com a sensor ambiental
- Paleolimnologia, la reconstrucció del passat
L'estudi dels sediments fòssils; datacions; reconstruccions en els Pirineus: exemples

Diumenge

- 8 - 14 h. Sortida a l'estany Redon: demostració de tècniques de mostreig en limnologia
- 16 - 17 h. Visita al Centre de Recerca d'Alta Muntanya (CRAM) i comiat

Cal que porteu

Roba d'abric i botes de muntanya, anorac prim, gorra, ulleres fosques i crema solar

Lloc de trobada

Casa del Parc. Plaça del Treio, 3. 25528 Boí

Informació i preinscripció

Casa del Parc de Boí. Plaça del Treio, 3. 25528 Boí. De dilluns a divendres, de 9 a 13 h i de 15.30 a 18.45 h. Demaneu per Rosa M. Masana. Tel.: 973 696 189; fax: 973 696 154. A/e: rmasana@correu.gencat.es